

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Parallela Geographiae Veteris Et Novae

Briet, Philippe

Parisiis, 1648

Cap. III. De causâ Efficiente Geographiae, seu de Geographis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13147

nuere. Respondeo nequaquam, sed quantitatem Chorographo esse tantum *ἡ συμβεβηκός*. Quare postea idem auctor negat Chorographum *δεῖν μεθόδου μαθηματικῆς* indigere arte Mathematica, quam profecto exigeret, si per se quantitatem spectaret.

QVÆRES iterum, quare Geographiam à Topographiâ non distinguat Ptolemæus, siquidem id perfecta facultatis huiusce notio exigebat. Respondeo *primò*, Chorographiam, & Topographiam distingui tantum inter se, quòd hæc vnicum locum, illa suscipiat multa describenda accurate: vnde supra Ptolemæus à Chorographo exegit *μικρομερίων τῶν ἰδιωμάτων* minutissima quæque priorum locorum; at multitudo, aut vnitas non efficiunt inter illas facultates diuersitatem. Respondeo *secundò* nonnullos credere Topographiam rem verbis, Chorographiam lineis, & picturâ describere, quod non est absimile vero.

QVÆRES tertio cur Geographiam ab Hydrographiâ non se iunxerit? Respondeo cum ex aquâ, & terrâ vnicus conficiatur globus, vtramque vnus, & eiusdem considerationis esse. Et verò recentiorum opera sunt Tabulæ illæ Hydrographicæ, in quibus Magnetis declinationes, nauigationum ductus, & quasi semitæ, ventorumque vicissitudines annotantur. Maximè cum veteres Argonautæ vix se alto committerent, sed vt plurimum littora raderent.

De Topothesiâ, quâ effinguntur aliquando locorum descriptiones, vt Carthaginis primo Æneidos, noluit agere Ptolemæus, quòd ea tantum poëtarum sit; nos saltem vocis notionem attingere debuimus.

CAPVT III.

De causa efficiente Geographiæ, seu de Geographis.

CVM totus orbis *ἢ τε ἀθρόως, ἢ τε κατὰ μέρος* *ἔκ τῶν αὐτῶν*, neque vniuersim, neque singulatim ab iisdem lustrari potuerit, inquit Ptolemæus, multi in vnum conferre debuerunt imagines mente conceptas, vnde Geographia conflata est. Sed qui primum huius scientiæ fundamenta iecerint, non est facile statuere, maximè cum multorum Geographorum scripta cum nominibus auctorum interierint, Nominantur à Strabone Eratosthenes, Theo-

Theopompus, Timæus, Hecatæus, Xenophon Lampfacenus, Onesicritus, Megasthenes, Eudoxus, Hipparchus, Posidonius Pytheas Massiliensis, & aliquot alij, quorum vix aliquid præter nomen superest. Nos itaque prætermisissis iis quorum excidère scripta, illos duntaxat appellabimus quorum opera teruntur omnium manibus: item & quorum τὰ σωζόμενα, sub initium huius sæculi vulgavit David Hæschelius ex manuscriptis codicibus inter se magnâ diligentia collatis. Ex recentioribus autem eos tantum proponam, qui de totâ Geographiâ scripsere. Quis enim hîc recenseret omnium nomina, qui de singulis regionibus aliquid ediderunt?

§. I. De antiquis Geographis.

Nihil hîc de HOMERO, cuius præconem habemus Strabonem passim in Geographiâ suâ, & quem ars nostra, vt pleræque aliâ, parentem nominare debet: igitur primus occurrit & ἀρχαῖοτατος

SCYLAX Caryandensis ex vrbe Cariæ, qui vixit tempore Darij Nothi, & Periplum scripsit interni maris, quem latinitate donavit & illustravit notis Ioannes Vossius doctissimi parentis doctissimus filius. Errant autem qui eum confundunt cum eo cuius meminit Herodotus in Melpomene sub Dario Histaspidâ: quandoquidem noster meminit Amphipoleos, quæ annis circiter quadraginta ab huius Darij morte sic dicta est, cum antea nouem viæ nominaretur.

DICÆARCHVS Siculo Mamertinus emisit ἀναγεφθῆν quam inscripsit Βίον τῆς Ἑλλάδος cuius meminit Suidas, & ait discipulum fuisse Aristotelis, ideóque σύγγεγονος Alexandro existimatur.

ISIDORVS Characenus ex Characæ Parthorum vrbe, æqualis fuit Alexandri magni temporum, aut saltem Ptolemæi Lagidæ: eius supersunt τὰ βιβλία Παρθίων.

SCYMNVS Chius Πελονησιον iambico carmine scripsit, quam Latino carmine maiori labore, quam gloriâ expressit Federicus Morellus. Ad hoc vsque tempus prodierat sub nomine Marciani Heracleotæ, sed auctori suo restituta est. Nuncupata est Nicomedi Bithyniæ regi Olymp. 150. vt ex eius initio colligitur.

ARTEMIDORVS Ephesus emisit Geographiæ libros vnde

cim circa Olymp. 169. quorum superest tantum fragmentum.

STRABO Cappadox ex vrbe Amasiâ Tiberio Imperatore scribere desiit, & ante annum eius duodecimum. Malè vocatur à quibusdam Strato.

POMPONIUS MEIA, ex vrbe Mellariâ in Bæticâ ad tempora Claudij Imperatoris videtur pertinere, nullo modo Iulij Dictatoris.

PLINIUS SECUNDVS totis libris 3. 4. 5. 6. historix suæ naturalis Geographiam vniuersam complexus est. Opus suum Vespasiano Imp. consecrauit.

ARRIANVS duos reliquit periplos Ponti Euxini, & Erythræi maris, quos illustrârunt Ramusius & Stuchius. Vixit sub Traiano.

PTOLEMÆVS idem ille, qui Almagestum scripsit. Nam in eo pollicitus erat Geographicam descriptionem ex variis obseruationibus. *Θεὸς τὰ τοῦ* sæpe dicitur à Marciano Heracleotâ, & sub Antonino Pio floruit.

DIONYSIVS Afer, seu Alexandrinus opus suum vulgavit, cum duo Romæ imperarent, forte Antoninus & Geta.

MARCIANVS HERACLEOTES ex Artemidoro Ephesio Periplum exterioris maris concinnauit: magnus Ptolemæi admirator, quem sæpe laudat. Citatur & à Stephano, quare inter Ptolemæi, & Stephani ætatem debet interici.

ÆTHICVS ISTER contexuit duplicem orbis descriptionem post Constantinum, quarum altera apud Orosium tota, & ad verbum legitur.

ANTONINI AVGVSTI ITINERARIVM post Constantinum videtur editum, meminit enim Constantinopoleos: aut certè subindemuratum est nouis vrbibus insertis. Tribuitur Antonino Imperatori, vel Antonio Augusto Geoponicorum scriptori, vel Æthico, vel Orosio.

VETVS ORBIS DESCRIPTIO conceditur Alipio cuidam Antiocheno; scripta est sub Constantio, & Constante Latinè tantum: quæ enim nuper prodiit Græcè, hæretici malam fidem, & inscitiam loquitur.

NOTITIA IMPERII edita est intra annum Christi 400. & 453. vt rectè demonstrat Pancirolus. Tribuitur à quibusdam Æthico, ab aliis ineptissimè Mariano Scoto.

STEPHANVS *de Urbibus*, cuius habemus tantum epitomen ductam per Hermolaum quemdam Ludimagistrum sub Anastasio. Stephanus autem vixit post Ptolemæum, quem sæpe laudat.

EUSTATHIVS Archiepiscopus Thessalonicensis enarrauit Dionysium Afrum doctissimè, posteaquam Homerum pari doctrinâ exposuisset, sub Andronico Imp. anno Christi 1183.

§. 2. *De Recentioribus Geographis.*

SEBASTIANVS MÜNSTERVS opus suum in quo plus historix, quàm Geographix legitur, dicauit Carolo V. Imper. anno 1550. excusum Basileæ, in quam se receperat abiecto cucullo Lutheranus.

ABRAHAMVS ORTELIVS Antuerpiensis Philippi II. Hispaniarum Regis Geographus, compegit Theatrum, Parergon, & Thesaurum, vir magni otij, & laboris.

GERARDVS MERCATOR præstantissimus æui sui Geographus Rupelmondanus, olim Carolo V. Imp. percarus, opus suum sub Atlantis nomine vulgavit, qui postea *Atlas Maior* dictus est, cum eius tabulæ in minorem arcam contractæ essent. Eum auctiorem ætate nostrâ reddidere Ioannes Ianssonius, & Ioannes Blæu æmulimagno rei Geographicæ commodo.

IOANNES MAGINVS Mathematicus Bononiensis totam emisit Geographiam, vel potius sibi è manibus rapi passus est impolitam anno 1599. quæ subinde recusa multos nauos contraxit.

IOANNES BOTERVS Pedemontanus Benensis Carolo Emanuele Duci Sabaudix carissimus, cuius liberos erudiuit. Opus suum Italico idiomate *Relationem vniuersalem* inscripsit in quatuor partes distributam, quod sæpe recusum magno in precio est apud Europæos. Additæ sunt scriptis minutæ tabulæ, sed accuratæ parum.

PHILIPPVS CLVVERIVS peritissimus omnium Geographorum, eruditorum omnium iudicio, introductionem ad Geographiam veterem, & nouam amicis suis, & familiaribus scripserat, quam emisit in lucem Iosephus Voëstius. Hæc introductio omnium gentium est commissa prælis, & omnibus penè linguis loquitur, sed multis est aspersa mendis. Eam purgatorem edidit P. Philippus Labbe Soc. IESV. vir multæ eruditionis, cui & Galliam

magis accuratam inferuit. Ab eodem Philippo Labbe tabulæ aliquot methodicæ de vniuersâ Geographiâ prodierunt, aliquoties iam recusæ intra paucos menses.

IOANNES BERTIUS Batauus ætate nostra Regis Christianissimi Geographus, recetiozem Geographiam ex minutis tabulis, iisque inquinatissimis concinnauit. Dedit & Breviarium de eadem, sed absque tabulis: Item feliciori conatu veterem, cum tabulis, in quam tamen multos errores irrepsisse ipse conqueritur.

IOANNES HERIGONVS Gallus in Mathematicam institutionem intrusit tractatum Geographicum vendibilem.

PETRVS DAVITY nobilis Gallus opus ante aliquot annos vulgarat de Rebus publicis, & Imperiis *des Etats & Empires*, quod postmodum in quinque corpora extendit. Multa habet exquisita ex recentioribus relationibus, nauigationibus, hodieporiis, & huic Geographia recentior plurimum debet.

HVGO SEMPILIVS Iesuita Scotus in academia Madritensi professor compendium Geographicum suæ mathesi illigauit.

ABRAHAMVS GOLNITZ Danus de Geographia minutum opus emisit, cui vt faciat fidem, magnam Europæ partem se lustrasse ait. Indicem attexuit operi suo per commodum.

NICOLAVS SANSON Abbauillaus Geographus Regius, edidit tabulas methodicas cultissimas, itemque mappas plures Geographicas, quæ omnibus aliis merito anteponuntur. Is omnium Geographorum ætatis nostræ facile princeps audit, ipso etiam Batauorum iudicio, quibus palmam, & laudem in hac arte prætipuit.

CAPVT IV.

De causa finali Geographia.

IDEM est Geographiæ qui omnium scientiarum, & potissimum Philosophiæ, finis, videlicet animus expolire. Scripsit enim sub initium libri primi Strabo Geographiam τῆς τῆ φιλοσοφίας πραγματείας ἔναι, *philosophi negotium esse: & πολυμαθείας* quæ in Geographicâ cognitione exigitur nominandam esse τὴν φιλοσοφικὴν ἐπιτημὴν. Huc quoque spectat, primos Philosophiæ parentes, magnos Geographos extitisse, Homerum scilicet, Anaximandrum Milesium, Hecatæum, Democritum, Eudoxum, &